

Kaj menovanih klerikalnih cunjah poln laži, poln krivičnega napadanja naših poštenih naprednih mož!

Iz Črešnjic v konjiškem okraji. Žalostne šolske razmere. Na tej enorazredni šoli je bila v tekočem letu dvakrat služba šolovodja razpisana, a ni se udeležilo, da se niti eden prosilec ni oglasil. Edino novo šolsko poslopje od leta 1895 je več ali manj redno, postavljeno po normalnem načrtu, in to je vse, drugo pa toliko pomanjkljivo in zapuščeno, da je joj! za učitelja, ki se neprevidno da tukaj nastaviti. Na tej šoli ni šolskega vrta, ne drevesnice, ne prostora za šolovadbo, tudi ne drvarnice in nobenega vodnjaka! Šola, mesar in trgovec pa dve uri hoda v Vojniku, eno uro daleč je na hrib hoditi. Šolske zemlje je tik ob šoli in miroporodkom proti jugu le 40 metrov, vendar je 600 metrov postavno predpisanih. Poprej je bilo vsaj okoli 70 metrov, a letos je tamošnji župnik Fr. Ogrizek trdil, da je od tega vrta še nekaj njegove zemlje, zato je nalašč poklical zemljemera, ki mu je to tudi odmeril. Seveda tega je gospodu še bilo potrebno, ker ima kot veleposestnik toliko vrta, da mu še od tistega neobdelanega ostaja! — Na severni in izhodni strani pa je od šolskega zidu dober meter šolske zemlje, potem je že vse farovško, o joj! Ker drvarnice ni, se drva shranjujejo v klet, v katerej seveda sveža ostanejo. Voziti pa se morejo po farovškeji zemlji okoli šole h kleti. Toraj okoli zidovja župnik gospodar! Razumnemu zastaja! Ko se je ondotna šola stavila in se je k temu prostor iskal, je velečastito knezoškofijstvo iz Marijane prošnjo odbilo in odredilo, da se sme od župniškega zemljišča toliko odmeriti, kolikor je za stavbo šole, vrta itd. res potrebno. To je bilo gospodu prav. Zemlje je bilo dovolj na razpolago, pa kaj namaga, ko ima pa župnik svojo postavbo, svojo glavo na svoj nos. Krajni šolski svet pa mu vse da veljati; potrebiti bi tudi v ogenj ali v vodo za njim skočil! Daljnjemu šolovodja pa se menda tudi ni za to potegoval, misleč, da itak skoro od tamkaj odide. A to je ustanovsko, dočim nekteri tovariši celo svoje novce uporabijo, da sebi in naslednikom stanje zboljšajo. Tik pred šolsko kuhinjo je še farovška greda, v kateri pa — stranišče mežnarije, katero ob sebi razpolaga zlasti v vročini neprijetno in škodljivo deluje. Pa se lahko prestavi, pa zakaj bi se to storilo, če je za gorskega učitelja vse dobro. — Kako hudo je za šolovodja, da nima vode pri šoli. Zavžati mora nezdravo, nepokrito, na prostem stoječo jazo, ki je v deževnem vremenu celo kalna in nevarna. In si to vodo mora od daleč po ilovični poti nositi, ker je zlasti po zimi težavno in stane mnogo za nošo. Nihče pa naj ne sodi, da so temu šolske oblasti krive, nikakor ne, temveč kriv je sam edini mogočni zapovednik kraj. šol. sveta župnik Franc Ogrizek! Vsi trije gg. okrajni glavarji od leta 1895 sem so ukaze dajali, in krajni šolski svet je bil že pripravljen to storiti, tembolj, ker bi tudi sosedna kamenje in les brezplačno dostavila in toraj veliko manj stalo, nego se misli in s tem bi se varjala, zlasti pa, ker bi se tudi enostavno brez

sesalke ali pumpe napravil, kakor take druge šole imajo, a vse zastoj! Modri župnik ima celo kopico protivzrokov pripravljenih in drugi mu dajo vse veljati in tako ostane vedno brez vodnjaka. Enako težko stane učitelja radi pošte, mesa itd. Dvakrat na teden mora vendar poslati, vsaka hoja pa pride razun drugega najmanj na 50 do 60 vin., katere si pa pot ali potovka krvavo zasluži, in še se jih mora po celi okolici iskati in prositi, da bi zraven lahko obupal, ker si vsi tisti, ki so od Ogrizeka odvisni, ne upajo ničesar storiti, sicer „quos ego“! Na leto stane šolovodja ta noša 60 do 70 kron, večkrat mora po nujno pošto dvakrat zaporedoma poslati. A krajni šolski svet mu ničesar ne odškoduje, v nasprotnem on raji molči. Vrh tega je šola v III. plačilnem razredu, to je, učitelj ima 200 K na leto manj plačila nego v krajih, kjer imajo šole vse pri rokah brez navedenih, izvanrednih stroškov. To naj služi skupno vsem radovednim v odgovor, ker je dolžnost pravično odgovoriti in nikogar zapeljati — a pretežko posameznim odgovarjati. Kdor ne verjame, se naj pa prepriča. Ako bi se župnik Franc Ogrizek morebiti zopet ožunačil, v katerem koli časniku ali po svoji čudni navadi na leci, kamor le sveto evangelje spada, vse obrniti, zviti in vtajiti, tedaj pa naj malo počaka, da zve on in daljni svet, kaj sedaj njegovi župljani govorijo, ker njim je toča 13. avgusta t. l. tako hudo potolkla, kakor še nihče tega tamkaj ne pomni. Kaj čudo, da je tudi po vinogradih toliko pobožnega, mirnega, odkritosrčnega itd. župnika neusmiljeno klestila.

Adamič.

Šmarjeta pri Telenbergu. V smislu § 19. tisk. zak. zahtevam, da sprejmete glede dopisa v 18. št. „Štajerca“: „Ni res, da je moral bivši organist, po domače L., radi župnika in klučarja Plešarja opustiti vodstvo cerkvenega petja in orgljanja; res pa, da je sam odstopil prostovoljno, izgovarjajoč se on in njegova žena, da več ne vidi not. Ni res, da mu je župnik Mažir dal za zadnje leto kot popotnici 4 gl. kot „Abfertigung“; res pa je, da je pred pričami in proti od njega lastnoročno podpisani pobotnici sprejel za pol leta 1902. kot sistirano plačo iz cerkvenega premoženja 9 K 88 vin.; od ustanov se mu ni smelo ničesar izplačati, ker pri nobeni ni hotel ogljati ali peti in je drugo polletje orgljanje in petje že redno oskrbljeval Pavel Kumer. — Šmarjeta pri Telenbergu 15. sept. 1902 — Franc Mažir, župnik. (Opomba uredništva! Kaj ne kmetje, to je fina poprava? Pisana v letu 1902 v jako fini slovenščini! Ako je trditev župnika resnična, bode pokazalo prihodnje poročilo našega g. dopisnika! Z Bogom g. župnik Mažir.)

Razne stvari.

Štajerski deželni zbor je bil dne 30. p. m. zopet odprt.

Armado povelje presvitlega cesarja. Dne 16. p. m. je dal presvitli cesar v Chlopyju (Galicija) sledeče armado povelje: „Važni državni opravki so me

zamudili ravno v istem času, katerega bi bil rad porabil, da bi se bil vdeležil velikih vaj (manevrov) 7. in 12. vojnega oddelka. Ker pa sem cesarsko in kraljevsko visokost generala kavalerije nadvojvoda Franca Ferdinanda pooblastil, da je mene pri teh vajah zastopal, dobival sem od njega vsak čas poročila v preteku vaj. Imel sem po teh poročilih pričakovano zadostitev, da sem zvedel od njegove cesarske in kraljevske visokosti le hvalo in pripoznanje, tičoč se celega stanja in nastopanja obojnih čet moje vojske, kakor tudi večjih oddelkov ogrskih domobrancev, kateri so se vdeležili teh vaj. Ko sem se vdeležil večjih vaj jezdecev (kavalerije) v Galiciji, dana mi je bila priložnost, da sem se v novič lahko opoučljivem načrtu, vodstvu in izvajanju vaj, kakor tudi o izvrstnem stanju in veliki zmožnosti vseh krdel, katere so se teh vaj vdeležile prepričal. Tem bolj, ko je moja dobra sodba glede vojaške vrednosti in brezpogojne udanosti tičoč se službe, glede složnega delovanja vseh delov moje cele vojne utemeljena, tembolj se moram in hočem njenih uvedenih uredb, katere so se izkazale kot dobre, držati. Moja vojska — koje izvrstna sestava bi se lahko od enostranskih prizadevanj med tem ko se nebi jemalo v poštrev kako visoke naloge ima za blagor obeh delov monarhije izpolniti, razrahljala — naj posebno to ve, da se nikdar ne odrečem pravic in oblasti, katere so njegovemu najvišjemu poveljniku zajamčene. Skupna in enotna, kakor je, naj ostane moja vojska kot velika moč v obrambo avstro-ogerske monarhije proti vsakemu sovražniku. Zvesto svoji prisegi, bode vse moje vojaštvo stopalo po potu resnega izpolnjevanja svoje dolžnosti, napolnjeno od istega duha složnosti in harmonije, kateri spoštuje to, kar je lasten znak vsakega naroda, kateri vsako nasprotje rastopi, med tem ko posebne prednosti vsakega narodnega plemena v blagor velike celote porabi. — Chlopy dne 16. septembra 1903. Franc Josip I. r. — To armadno povelje je velik znak ljubezni napram vsem narodom, presvitlega našega cesarja, kateri je vsikdar le vsem najboljše želel. Vsak, kdor zahteva, da bi se odstranil nemški poveljni jezik iz naše armade, vsak tak ravna proti cesarski želji. Ali morda ne svita tudi iz tega povelja cesarjeva izrečna želja, kar vedno poudarjamo, — namreč: mir med narodi? In kdo ga kali? Kalijo ga vsaj pri nas viri vse zmotnjave med ljudstvom: klerikalni hujskači in pa prvaški dohtarki oderuhi. Tem ni nič sveto, niti cesar, niti ne njegove želje.

Kdor hoče v Ameriko naj pazi, da se ne bode vsedel goljufivim agentom na limanice. Kakor javi ministerstvo, se bodejo za rudokope v Mehiki uže v kratkem času nabirali po našem cesarstvu, seve najbolj po naših krajih, delavci. Pazite pri takem vabilu, saj tudi v Ameriki ni vse zlato, kar se sveti; sploh pa, kdor hoče kako tako pogodbo skleniti, naj pazi, da se bode uradno potrdila, toraj legalizirala in se v njej odločno določilo potrebno osebno varstvo. Notranje ministerstvo na Dunaju je izreklo, da rado

posreduje v tej stvari in da bode dalo na vprašanje strank takoj dovoljna pojasnila, da stem zabrani brezvestno izkoriščevanje našega ljudstva od nekaterih agentov. Sploh pa svetujemo vsakomur, da raji ostane doma. Posebno na Štajerskem, Koroškem in Krajnskem se ni treba nikomur bati, da bi stradal, ako ima veselje do dela.

Nekaj o novem papežu Piju X. Zanimive podrobnosti iz življenja novega papeža so v zadnjem času nekateri listi priobčili. Tako poroča nekemu nemškemu listu njegov rimski dopisnik sledeče: „Pij X. vstane zelo zgodaj. Ako pride njegov kamerni sluga po 5 uri zjutraj v papeževo spalnico, najde papeža že vedno v naslonjaču moliti brevir. Ob 6 uri služi papež mašo v posebnej za njega prirejeni kapelici. Papeževa maša, pri kateri streže njegov tajnik, traja blizu pol ure. Po maši moli papež kleče zahvalno molitev. Potem gre k zajuterku, ki obstoji iz kave, iz prepečenca in surovega masla. Ako ni prevročje, se gre po zajuterku sprehajati po senčnatem vatikanskem vrtu in sicer s tajnim kamornikom in poveljnikom nobelgarde. Zjutrajni sprehod ne traja nikoli nad eno uro. Potem gre papež v svoje zasebne dvorane, da sprejme in reši pošto, kar traja vsaki dan dalje časa, ker je papež jako natančen. Potem sprejme poročila in državnega tajnika, nekakega ministra zunanjih zadev, da poroča zadnji o zadevah med Vatikanom in tujimi vladami. Potem se pričnejo razne avdijence. Najbolj utrudijo papeža posebne avdijence. Vsak dan namreč sprejme razne škofe, opate, prelate, poslanike itd. Kmalu po prvi uri popoldan gre papež k obedu. Po obedu papež počiva v svoji spalnici dobro uro. Potem čita dalje brevir ter drugače čas porabi. Ob 6 uri zvečer gre papež v spremstvu dveh monsignorov na prekrasem hodniku v tretjem nadstropju, kjer ga že pričakujejo ugledni domačini in tujci, da mu poljubijo prstan. Nekaj časa se z njimi razgovarja. Potem se postavi k vsakemu vходу orožnik, a papež se sprehaja in razgovarja s svojim spremljevalcem. Pri tem mu kroži oko po celem čarobnem Rimu. Ob 9 uri zvečer večerja, potem zmoli brevir, a končno pregleda še razne časopise. Ob pol 11 uri je papež že v postelji.

Nove smodke (cigare). Z prvim oktobrom t. l. so prišle nove smodke v promet in sicer imajo ime „Rosita“. Vsaka velja 8 vinarjev, 100 komadov 7 K 20 vin. Kot specialitete se prodajajo od tega dneva smodke z imenom „Delicias“ in sicer škatljica s 5 komadi za 60 vinarjev.

71 vojaških samomorov. Kakor javlja pred kratkim izdano poročilo o zdravstvenem in dušnem položaju naših vojakov, si je v naši avstrijski armadi v mesecu dec. leta 1902 — 35, v januarja leta 1903 pa 36 vojakov končalo svoje življenje. Toraj smo imeli v 2 mesecih 71 vojaških samomorov v naši državi; zares jako tužno poročilo. Kdo je pač temu kriv?

1000 let ječe po nedolžnem. Skoraj neverjetno, a vendar resnično. — V poročilu uradnega glasila „Avstrijska statistika“ je bilo v letu 1899 nič manje, kakor 11 tisoč 165 oseb 8 dni,

385 oseb vsaka do 14 dni, 3229 oseb vsaka blizu mesec, od 1294 vsaka po dva meseca in nad 2 meseca 617 oseb po nedolžnem zaprtih. Ako zračuniš ampaj ves ta čas, dobiš več kakor 1000 let ječe po dolžnem in to v enem letu. Ako izračuniš, da bi služila bila vsaka teh oseb med tem, ko je morala "vedeti" vsak dan samo eno krono, potem se je povračilo od sodnij v tem letu ljudstvu 600 tisoč kronode.

Zunanje novice.

Zver v človeški podobi. Na otoku Šahalin v Sibiriji je v prognastvu živečega kmeta Kaserskega videla njegova žena, da je pomoril že celo vrsto ljudi in ž njimi krmil svinje. Pri preiskavi so našli njegovem stanovanju dve steklenici človeške masti, katero si je mazal črevlje. Zverinski morilec je vrnodušno priznal, da mu nobena pijača bolje ne stane, kot človeška kri. Števila umorjenih si ni zapomnil, ker je moril, kjerkoli se mu je ponudila prilika.

Prepelice je deževalo. Nad mestom Vel. Bečke se je te dni odtrgal oblak. Ljudje v hišah so rekali, da je med silnim dežem neprestano nekaj takega kapalo na strehe. Po dežju so bile ulice skoro pokrite s prepelicami. Močni dež je trumo prepelice, ki so se vračale na jng, zalotil ter jih zmočil, tako da niso mogle več leteti, temveč so popadale z višine in se pobile. Nekateri so ta „božji blagoslov“ uporabili v koše, da si priskrbe pečenko.

Zaspan ropar. Neki pariški policaj je našel v revoredu slabo oblečenega moža, ki je bil zaspal pri čitanju dveh izrezkov iz časopisov. Policaj mu je dal previdno izrezke iz roke ter videl, da se je tam skrivaval neki ponesrečen roparski napad. Brez prevelikega zburjenja je položil policaj spečemu roko na ramo in ga zbudil z besedami: „V imenu postave.“ In on se zmotil. Potepuh mu je priznal, da je on ropar, ki iščejo. Zanimalo ga je branje o njegovem zločinu. Pri branju dotičnega poročila pa je zaspal.

Gospodarske stvari.

Glogov belin. V nekterih letih se prikažejo na naših jablanah in češpljah (slivah) v velikanskem številu zelo požrešne, bledodlakave, rujavo in črno gaste gosenice tega znanega metulja ter popasejo objedó drevje časih do golega. Očitno nam je, da uničijo na tak način samo letošnjega pridelka, ampak oslabijo s tem tudi drevje močno. Po noči, v slabem vremenu, in časih tudi ob veliki solnčni vročini se drže gosenice v velikih družbah med listjem, tako da nekako mrežasto prepredle; ves ostali čas so razkropljene po vsem vrhu, kjer neprenehoma. Meseca maja ali junija se izpremenijo gosenice v svetle, zelenkastorumené bube, ki so privezane z obnimi nitkami ob vejicah. Še meseca junija pride na dan metulj, ki odloži svoja mnogoštevilna jajčeca gosto drugo poleg drugega, in sicer

po največ na spodnjo stran lista. V teku poletja se izvale iz jajčec goseničice, ki oklestijo najbližnje liste do rečlja popolnoma, ostanejo pa čisto mičkene in se poskrijejo pred zimo v družbah v gnezda, ktera so si spredle iz posameznih ali iz nekaj suhih listov. To so takozvana mala goseničja gnezda, ki ostanejo na drevju, ko je obletelo listje. Kakor hitro se začnejo odpirati spomladi listni in cvetni popi, zapustijo goseničice svoja prozimovališča in strežejo svojem gladnemu žolodcu s tem, da obirajo listje skoro nepretrgoma; drevje postaja golo, gosenice pa naglo rasto. Ako hočemo tega škodljivca z uspehom zatirati, moramo omenjena mala goseničja gnezda odrezati po zimi z drevesnimi škarjami, nasajenimi na dolgi palici. Tega pa ne bodemo storili le na sadnem drevju, ampak na vsak način tudi na glogu in trnoljici (na belem in črnem trnu), ako se nahajata v obližju. Gnezda je treba sežgati. Zadnjega dela ne smemo nikdar opuščati; kajti iz gnezd, ki so ostala na tleh, izlezejo spomladi tudi goseničice in se spravijo nad drevje. — Jajčeca na listju sicer lahko zmastiš na pritličnem drevju. Na visokodebelnem pa bi imelo to ravno tako malo uspeha, kakor zatiranje gosenic v njenih poletnih gnezdi.

Pri zdravljenju različnih ran se mora paziti, da se rana šele takrat zaceli, ko se je že odstranilo iz nje vse nezdrave dele. Kratko povedano, rana se mora obvarovati pred vsako nesnago in se mora uporabljati za obvarovanje pred vnetjem sredstvo, ki hladi in olajšuje bol. Staro dobro domače sredstvo, ki k temu dobro služi, je najbolj znano „praško domače mazilo“ iz lekarn B. Fragner, c. kr. dvorni založnik v Pragi. To sredstvo se dobiva tudi v tukajšnji lekarni gosp. Ign. Berkalka. — Glej inserat.

Loterijske številke.

Trst, dne 19. septembra: 57, 82, 56, 7, 90.
Gradec, dne 26. sept.: 41, 50, 66, 1, 25.

79

Učenec

z dobrimi šolskimi spričevali se takoj sprejme pri V. Leposcha, trgovina s špecerijskim blagom v Ptuj. Prednost imajo taki, ki so vešč nemskega jezika. 1044

Dva kovaška učenca

se takoj sprejmeta v učenje pri Maksu L. Koschier, kovaški mojster v Laškem trgu (Tüffer). 1019

Pekovski učenec

se takoj sprejme v pekarijo Martina Jurko v Mislinji pri Slov. Gradcu. Pogodbe ustmeno ali pismeno. 1056

Dva kolarska učenca.

se takoj sprejmeta pri Francu Pergler, kolarski mojster v Slov. Bistrici. 1039

Posestvo

obstoječe iz dveh njiv in hrastovega gozda, se takoj proda za 1200 gld. Na posestvu je tudi mnogo sadnega drevja. Več pove posestnik Alojz Irgl, Juvance, pošta Sv. Urban pri Ptuj. 1062

Brenceljnovo olje,

katero brani konje in živino proti opikanju brenceljnov (obadov) in muh prodaja drogerija magistra farmacije J. Fiedler, Celje, Bahnhofgasse št. 7. 1002